

засвоєння; кожний крок завершується контролем: питанням, завданням, тощо; нову частинку навчального матеріалу по біології учень отримує при правильному виконанні контрольних завдань, а потім виконує наступний крок навчання; при неправильній відповіді учень отримує допомогу і пояснення; кожен учень працює самостійно і оволодіває навчальним матеріалом в посиленому для нього темпі, об'єм виконаної роботи не повинен бути меншим запланованого необхідного мінімуму; результати виконання контрольних завдань фіксуються і стають відомими як учневі, так і учителю.

Таким чином, практика застосування цифрових технологій в школі показує ефективність їх використання на всіх етапах освітнього процесу. Спостереження за навчально-виховним процесом у школі дають підстави стверджувати, що найефективнішу дію на учня здійснює та інформація, яка впливає на кілька органів чуття; вона засвоюється тим краще й міцніше, чим більше видів сприймання активізовано [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грод І.М., Главацька О.Л. Перспективи використання мультимедійних демонстрацій, створених засобами Flash. Наукові записки. Серія: педагогіка. — 2022. — № 1.
2. Вітюк В. В., Зуйко К. В. Використання мультимедійних презентацій на уроках літературного читання. World Science. 2016. № 1 (5). Vol. 3 January. P. 13–16.

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧОЇ ГАЛУЗІ

Закордонець Наталія Іванівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

natalia.zakordonets@tnpu.edu.ua

Лечаченко Софія Анатоліївна

магістрантка спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини, хімія), Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

lechachenko@chem-bio.com.ua

Англомова компетентність є важливою складовою професійної підготовки студентів природничих спеціальностей, які повинні володіти англійською мовою як засобом комунікації в соціально-культурній і професійній сферах. Володіння нею дозволяє отримувати доступ до найновіших досягнень світової науки, співпрацювати з колегами з різних країн, брати участь у грантових програмах і стажуваннях.

Проведений контент-аналіз визначень англомовної компетентності [4] дозволяє стверджувати, що вона є складною багатоаспектною складовою підготовки майбутнього учителя. Включає такі компоненти, як лексичний,

граматичний, фонетичний, комунікативний, соціокультурний, когнітивний і дискурсивний. Кожен з них може формуватися як на одних, так і на різних навчальних дисциплінах (білінгвальна освіта). Білінгвальне навчання – це різноманіття моделей та програм, об'єднаних єдиним принципом: в якості засобу навчання вживаються дві мови [2;3]. При цьому, як стверджують науковці [1], формування англомовної компетентності майбутніх фахівців з природничих спеціальностей вимагає специфічного педагогічного підходу, який б враховував особливості їх професійної діяльності і потреб.

З метою виявлення специфіки формування компонентів англомовної компетентності майбутніх учителів природничої галузі, ми провели анкетування здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПІ 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини, хімія) та 014.15 Середня освіта (Природничі науки). У дослідження взяло участь 46 респондентів, яким ставилось завдання прорангувати за значимістю для їх професійної підготовки компоненти англомовної компетентності (лексичний, граматичний, фонетичний, комунікативний, соціокультурний, когнітивний). Також передбачалась власна оцінка значимості використання найбільш актуальних методів з даної групи.

Результати проведеного дослідження засвідчили, що на перше місце найбільше здобувачів освіти поставили групу методів, які сприяють розвитку комунікативної компетентності (16 чол. – 34,78%). Найбільш актуальними серед них є проектна робота, кейс-стаді, рольові ігри, дискусії, презентації. Якісний аналіз відповідей показав, що студенти зазначають, що проектна робота як метод навчання сприяє розвитку як комунікативних, так і когнітивних їх навичок. Наприклад, при розробці і презентуванні досліджень на актуальну тему чи проблему природничого характеру (охорона навколишнього середовища, альтернативна енергетика, біорізноманіття тощо).

Кейс-стаді (аналіз ситуацій), як метод навчання, захоплює здобувачів освіти тим, що за допомогою конкретних прикладів із життя чи професійної діяльності їм пропонуються реальні чи модельовані ситуації (кейси), пов'язані з їх фахом (наприклад, геологічне дослідження території, екологічне обстеження підприємства тощо). Аналіз кейсу та запропонування власного вирішення проблеми сприяє застосуванню знань і навичок у практичних ситуаціях.

Рольові ігри, як метод навчання, імponує респондентам тим, що за допомогою імпровізації на задану тему (студентам пропонуються ролі (учасників дискусії чи конференції, представників фірми чи організації тощо) і ситуації для комунікації (переговори, презентації) їм необхідно готуватися до своєї ролі і виконувати її з використанням іноземної мови. Рольові ігри сприяють розвитку умінь усного мовлення і комунікативних навичок.

На друге місце в рейтингу 11 чол (23,91%) респондентів віднесли групу методів, які сприяють розвитку когнітивної компетентності: аналіз наукових текстів і статей; виконання лабораторних робіт і експериментів; самостійне

дослідження теми; розв'язування проблемних ситуацій. На думку здобувачів освіти, виконання лабораторних робіт і експериментів з використанням англійської мови як методу навчання може бути використаний для розвитку як когнітивної, так і фонетичної компетентності, адже передбачає використання спеціальної термінології.

Третє місце в рейтингу (перевагу надали 10 чол. – 21,74%) посіла група методів, які сприяють розвитку соціокультурної компетентності: ознайомлення з культурою і традиціями англійських країн; порівняння власної культури з іншими; врахування етикету і норм поведінки в різних ситуаціях; участь у міжкультурних проектах і програмах.

Участь у міжкультурних проектах і програмах допоможе формуванню соціокультурної компетентності у природничиків, оскільки вона розвиває їхнє міжнародне спілкування, сприяє обміну досвідом та знаннями з колегами з різних країн. Крім того це можливість використовувати автентичні навчальні матеріали та посібники, складати міжнародні тести, навчатися за кордоном, брати участь у вебінарах, тренінгах та літніх таборах. Все це сприяє покращенню їх англійської компетентності та поглибленню їх знань з природничих дисциплін.

На четвертому місці рейтингу виявилась група методів, які сприяють розвитку лексичної і граматичної компетентностей (5 респондентів (10,87 %). Найбільш значимими серед них студенти називають: читання та переклад наукової літератури; використання словників і довідників; виконання вправ на лексику і граматику; написання есе, рефератів, анотацій.

Група методів, які сприяють розвитку фонетичної компетентності, виявилась на п'ятому місці (перевагу віддали 4 респонденти, що складає 8,70 %). До них майбутні вчителі природничої галузі віднесли: слухання аудіо- та відеоматеріалів з науковим змістом; вимовляння спеціальної термінології; записування диктантів і транскрипцій; співпраця з носіями мови.

Найчастіше у своїх відповідях студенти зазначали такі методи, як проектну роботу, кейс-стаді, рольові ігри, дискусії, презентації, аналіз наукових текстів і статей, виконання лабораторних робіт і експериментів з використанням англійської мови.

Таким чином, формування англійської компетентності у майбутніх учителів природничої галузі є комплексною проблемою, якісна реалізація якої можлива лише на засадах інтегрованого підходу із застосуванням різноманітних методів навчання. Їх завдання – сприяти активному залученню студентів до мовленнєвої діяльності, розвитку їх когнітивних, навчальних та комунікативних навичок, формуванню їх мотивації та самостійності. Проектна робота, кейс-стаді, рольові ігри, дискусії, презентації, аналіз наукових текстів і статей, виконання лабораторних робіт і експериментів з використанням англійської мови є такими методами, які можуть бути успішно використані у процесі

формування англомовної компетентності у студентів природничих спеціальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Микитенко Н.О. Теоретичні основи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничих спеціальностей: монографія. Тернопіль: ТНПУ, 2011. 383 с.
2. Олендр Т.М., Степанюк А.В. Білінгвальне навчання майбутніх учителів природничих наук як вимога сьогодення. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць*. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2021. Випуск 49. С. 173-180.
3. Олендр Т., Дробик Н., Степанюк А. Впровадження елементів білінгвального навчання у професійну підготовку майбутніх учителів природничих наук. *Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук у контексті вимог Нової української школи* : матер. III Міжн. н.-практ. конф.(20 травня 2021 р., м. Тернопіль). Тернопіль, ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. С.24-28
4. Сизенко А.С. Зміст і структура професійно спрямованої іншомовної компетентності як мети навчання: сфера публічного управління. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Випуск 34. Т. 1. С.102-108.

НОВА ПАРАДИГМА НЕПЕРЕРВНОЇ ПРИРОДОВІДПОВІДНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Колесник Марина Олександрівна

доктор педагогічних наук, професор, доцент, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

marynka-san@i.ua

Сучасна освіта повинна виконувати глобальне призначення в системі взаємодій «людина - природа», «людина - людина», «людина - колектив», «людина - суспільство», «людина – ноосфера», що призводить до цілісності та повноти еволюційного розвитку, а саме:

- сприяти розумінню мети та сенсу життя людини;
- формувати причинно-наслідковий світогляд, системно-логічне мислення, чуттєво-логічне сприйняття світу;
- сприяти моральному прогресу суспільства та розвитку ноосферного мислення;
- формувати полікультурну особистість;
- формувати ієрархію цінностей;
- враховувати біосоціальну природу людини у формуванні змісту освіти, спираючись на засади екософії.

Проект Концепції універсальної освіти [3] пропонує такі пріоритетні міждисциплінарні напрямки та формування природовідповідного способу навчання і виховання людини, згідно з її призначенням в різні вікові періоди: